

Världens fest – i Sverige (sas)

Happy Diwali

Handledning för svenska som andraspråk

av Carolina Ahnhem och Viveca Öste

Avnr: 11223tv1

*OBS! Begär gärna att få en textad version av programmet från AV-media och på långlån!
Se även Generell handledning för svenska som andraspråk.*

Svårighetsgrad

Denna film kan ses av barn som befinner sig på nybörjarnivå i sin andraspråksutveckling om man i klassen arbetar med förförståelse. I filmen är det en pojke som berättar om sin upplevelse av festen Diwali. För att kunna följa med i hans berättelse utan förarbete av filmen, krävs det att man nått en bit in på mellannivå i sin andraspråksutveckling.

Innehåll

Vi får följa 8-åriga Shubet och hans familj i Kungsängen utanför Stockholm när de firar Diwali. Diwali är en hinduisk högtid (ljusets högtid) som firas i oktober-november.

I programmet berättar Shubet bland annat för sin klass om de olika gudarna som finns inom hinduismen och visar bilder på dem. De andra barnen ställer frågor. För Shubet är en Diwalifest kortfattat: bön och välsignelse, umgänge med familj och goda vänner, mycket mat, fyrverkerier och presenter. En mängd ljus tänds hemma under Diwali.

I programmet får vi också se fantasifulla klipp från en indisk film om guden Ramas historia, med Shubet som berättare. Diwali firas framförallt till gudinnan Lakshmis ära. Lakshmi är lyckans och välståndets gudinna. Diwali är en av de viktigaste och gladaste hinduiska högtiderna och firas av hinduer världen över.

Tidkod Programinslag

00.00	Vinjett. Bedjande människor, gudabilder och rökelse i templet.
01.00	Shubet berättar för sin klass om gudarna och visar bilder på dem, t. ex. gudinnan Lakshmi. Shubet berättar att hans favoritgud är Rama.
02.45	Shubet lagar mat tillsammans med sin mamma och pappa. Familjen vardagsklädd. och festklädd!
03.25	Shubet berättar historien om guden Rama till bilder från en indisk film om Ramas öde. Rama landsförvisades av sin styvmor drottningen. Han var borta i fjorton år och utkämpade hårda strider tillsammans med sin vän apgeneralen, men återvände hem och blev krönt till kung.
06.10	Man tänder en mängd ljus. Shubet: "Alla ljus som man tänder på Diwali är för att Rama och Sita ska hitta hem. Diwali betyder: en rad med ljus."
07.10	Familjen välkomnar sina gäster med kramar och en önskan om Happy Diwali.
08.00	Händer hennamålas. Gruppfoto. Nu serveras det mat!
09.05	Shubet och hans kompisar har gjort en godisaffär! Husets godsaker bjuds åt alla.
09.55	Samtidigt i templet. Människor har samlats och sjunger. Rökelse, frukt och sötsaker har dukats fram till gudarnas ära.

Världens fest – i Sverige (sas)

- 11.00 Shubet sätter ett litet märke färg i pannan på gästerna. Alla sjunger medan det bjuds sötsaker.
- 12.15 Shubet delar ut presenter och önskar Happy Diwali. Även Shubet får paket förstås!
- 02.55 Fyrverkerier tänds utomhus.
- 13.35 Shubet säger hejdå till oss.

Skapa förförståelse

Pojken i filmen berättar historien om RAMA, hans favoritgud. Trots att pojkens tal är illustrerat av bilder, kan det bli svårt för alla att följa med i hans berättelse. Berätta därför historien om Rama för eleverna innan ni ser filmen. Använd gärna konkret material, i form av dockor, när du berättar historien.

Historien om RAMA

Det var en kung för länge sedan som hette Dashrat. Han hade fyra söner och tre fruar. Rama var den äldste sonen och kungen ville att Rama skulle bli den nya kungen. Men en av kungens fruar ville att hennes son skulle bli kung.

Rama, hans fru Sita och brodern Laksman fick då flytta ut i skogen och bo där. En dag kom demonkungen Ravana och rövade bort Sita. Rama fick hjälp av apan Hanuman att rädda Sita. Men Hanuman blev själv tillfångatagen av vakter. De band apan och tände eld på hans svans. Då utbröt en stor strid och Rama och Hanuman kunde tillsammans rädda Sita och besegra demonkungen Ravana. Så kunde Rama och Sita återvända till sin by. De hade varit borta i 14 år. De blev kung och drottning och hade en jättestor fest.

Centrala begrepp

MAGI: Pojken talar i början av filmen om rikedomens gudinna: Lakshmi. Hon har magiska händer. Rama ramlade ned i magiskt vatten, därför har han sån kraft. Vad är magi? En trollkarl kan göra magiska saker. Låt barnen berätta om något magiskt de varit med om.

GUD: Inom hinduismen tror man på flera gudar. Vad är en gud? Hur ser en gud ut? Visa barnen bilder på olika gudar. (Skulle behövas bildmaterial att kunna beställas eller skrivas ut från nätet.)

LJUS: Diwali är ljusets fest, den kallas också "lampfesten". Vad är ljus? Motsatsen till ljus är mörker. Hur känns det när det är ljust? Hur känns det när det är mörkt? Pojken i filmen berättar om en anledning till varför man tänder så många ljus; för att Rama och Sita ska hitta hem.

Det sägs också att man tänder så många ljus för att lysa upp vägen för förfädernas besök i hemmet. På Diwali brukar man ha fyrverkerier utanför sina hus för att skrämja bort onda andar från husen.

FEST: Vad är en fest? Berätta själv om när du var på en fest. Låt eleverna berätta.

Repetition av innehållet

Filmerna uppvisar en kaskad av färger på kläder, på maten. Be eleverna rita/måla något de kom ihåg från filmerna. Sätt upp alla bilder på tavlan och låt eleverna berätta om filmerna tillsammans. Vad minns vi? Vad handlade den här filmerna om?

Världens fest – i Sverige (sas)

Repetera de centrala begreppen magi, gud, ljus och fest. Finns det en större förståelse kring dessa begrepp efter att ni har sett filmen?

I filmen finns några avsnitt som leder till språkutvecklande frågor, eftersom ingen förklaring ges i filmen.

1. I ett avsnitt får vi inblick i ett tempel och hur de firar Diwali där. Vad är ett tempel? Vad gjorde de där?
2. Kvinnorna målar sina händer - varför och med vad?
3. Pojken går i slutet av filmen runt och målar en prick i pannan på gästerna. Varför?

Titta gärna på dessa avsnitt igen och låt eleverna få tänka fritt. Kanske finns det någon i klassen som vet? Annars kan ni ställa er frågan om ni skulle vilja ta reda på svaren och hur ni då skulle kunna gå tillväga.

Arbeta vidare

Gör en dockteater av historien om Rama. Tillverka enkla pappdockor (snabbare) eller gör dockhuvuden i gips eller papiermaché och sy kläder (mer tidskrävande). Alla behöver inte göra dockor, några kan måla dekorer. Spela upp för andra klasser eller bjud in föräldrarna.

Låt eleverna måla en bild från en fest de varit på (interkulturellt perspektiv). Tala utifrån bilderna om hur man ser ut på en fest, hur man smyckar sig, vad man äter, om man får presenter. Skriv.

Låt dem också måla en bild av sig själva när de är fina och ska gå på fest. Låt dem berätta om sig själva för en kompis. Skriv.

Sätt upp alla era dockor, bilder och texter och gör en utställning.

Lek affär som pojkarna i filmen och sälj saker som kan vara bra att ha på en fest. Måla/tillverka saker som kan vara bra att ha på en fest och sälj dem i affären. Vad väljer ni att måla? Vad väljer ni att köpa? Finns det något man behöver på nästan alla fester?

Visa varandra magiska tricks. Ta med en trollerilåda till klassen och låt eleverna få lära sig olika trick. Låt eleverna arbeta två och två. Språkutvecklande att tillsammans försöka lista ut hur man ska göra.

Världens fest – i Sverige (sas)

Fakta

Vad är Diwali?

Diwali är en högtid som firas av hinduer över hela världen. I Indien är Diwali mycket populär i alla delstater och firandet tar många olika former.

När firas Diwali?

Diwali är ljusets högtid och firas enligt **Pachangkalendern** i månaden **Kartiki** som infaller i oktober–november. I Indien finns över trettio olika kalendrar och tideräkningar, förutom den officiella kalendern Panchang. "Panch" betyder fem, och "ang" aspekt. De fem aspekterna är: Din, Tithi, Nakshatra, Yoga och Karan.

Pachangkalendern är en månkalender där varje år består av 12 månader som är i genomsnitt 29,53 dygn. Skillnaden mellan solåret och månåret blir större varje år och för att rätta till den här skillnaden lägger man till en extra månad (Adhik mas) vart tredje år. Månen har i alla de olika kalendrarna en huvudroll, men man tittar också var Jupiter befinner sig på stjärnhimlen. Solens rörelse över himlen ansågs förr i tiden vara den heliga ordningens hjul som snurrade.

De indiska månaderna är: Baisakha (april – maj), Jaistha (maj – juni), Asadha (juni – juli), Sravana (juli – augusti), Bhadra (augusti – september), Asvina (september – oktober), Kartiki (oktober – november), Aghrana (november – december), Pausha (december – januari), Magha (januari – februari), Phalguna (februari – mars), Chaitra (mars – april), Adhik mas (den extra månaden) och 1: a Baisakh – Baisakhi (Nyårsfesten). Diwali, som också kallas för lampfesten, äger rum på nymånedagen **Amabashya** och pågår tre till fem dagar. Varje dag är förknippad med en legend och har en speciell innebörd.

Varför firas Diwali?

Högtiden associeras med kunskapens ljus och med det godas seger över det onda. Ordet Diwali är en förkortning av sanskrit **deepaval**, som betyder en rad av ljus.

Diwali är framförallt tillägnad **gudinnan Lakshmi**, hustru till Vishnu och lyckans och välståndets gudinna. Ofta avbildas Lakshmi stående eller sittande på en lotusblomma. Under Diwali kommer gudinnan och besöker människorna och bringar framgång och fred.

Hur firas Diwali?

För att välkomna gudinnan Lakshmi tänds små oljelampor, **diyas**. De placeras i huset, på verandan, i trädgården, på tak och väggar etc. Idag börjar stearinljus och glödlampor mer och mer att användas istället för oljelampor. Men en del har fortfarande en öppen skål av bränd lera, fylld med Ghee eller smörolja, brinnande under natten på platsen där man dyrkar gudinnan Lakshmi. Man offerar också sötsaker och sjunger och ber till gudinnan.

För affärerna är diwali en av höjdpunkterna under året. Det är en tid då människor köper en mängd sötsaker och nya kläder. En ordentlig storstädning av huset före firandet hör också till. Många byter presenter och sötsaker samt har mängder med fyrverkerier, vilket ursprungligen var för att skrämma bort onda andar från husen.

Diwalis första dag kallas Dhanteras eller Dhantrayodashi. Ordet **dhan** betyder välstånd. Ytterdörrarna dekorerar färgglatt med traditionella mönster för att välkomna Gudinnan av välstånd

Världens fest – i Sverige (sas)

och framgång. Lampor hålls brinnande genom hela natten. Man sjunger traditionella sånger och offrar sötsaker till gudinnan.

Andra dagen, Narka Chaturdashi eller Choti Diwal, firar man att guden Krishna besegrade demonen Narakasur. Narakasur hade stulit ett örhänge från modergudinnan Aditi och satt sextontusen av gudarnas döttrar i fängelse. Krishna dödade demonen, tog tillbaka örhänget och släppte alla döttrarna fria. Som symbol för denna seger målade Krishna sin panna med blodet från demonen. Krishna återvände hem på morgonen Narka Chatrudash. Kvinnorna masserade Krishna med aromoljor och gav honom ett bad. Därifrån kommer seden att efter soluppgången denna dag ta ett bad.

Tredje dagen av Diwali är den dagen då gudinnan Lakshmi dyrkas. Man ber böner för det godas seger över det onda, ljusets seger över mörkret och människornas lycka och välgång. Denna dag dekorerar husen med rader av lampor och man utbyter ofta gåvor. I södra Indien blir korna föremål för extra vördnad, eftersom de ses som en inkarnation av gudinnan Lakshmi.

Fjärde dagen kallas bland annat Bestavarsh och firas på en del ställen som en nyårsdag med fyrverkerier och andra festligheter.

Femte dagen, Bhratri Dooj eller Bhai Dhooj, är en dag dedikerad till alla systrar. Denna dag besöker man sina systrar för att få ett "tika" märke i pannan. Sägner berättar att guden Yama besökte sin syster Yamuna denna dag. Hans besök resulterade i att alla som denna dag besöker sin syster befrias från sina synder. Denna dag markerar även slutet på Diwalihögtiden.

(Källa: Världskulturmuseet i Göteborg)